

DENK KRACHT UTRECHT

Denklab 6: Waterschap Drents Overijsselse Delta

Door: Wybrand van der Meulen, Tim den Hartog, Emil Goosen & Milan Khanpour

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Denkkracht Utrecht	3
Waterschap Drents Overijsselse Delta	3
Dagprogramma	5
Pitches	7
Conclusies	13
Bijlagen	14
Bijlage 1: Presentatie Denkkracht	14
Bijlage 2: Brainstorm	15

Inleiding

Op vrijdag 8 juli zijn vier young professionals in gesprek gegaan met het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDO Delta). Onze contactpersoon Karin Snel was een oud-DKU'er en ze heeft ons benaderd om mee te denken over het thema natuur en dijken. Het Waterschap Drents Overijsselse Delta worstelt namelijk met de waarborging van de waterveiligheid door dijkversterkingen rondom de Natura2000-gebieden. Tijdens het denklab verdiepen de deelnemers zich in dit complexe vraagstuk, waarbij veel belanghebbenden een rol spelen. Experts van de WDO Delta waren tijdens het denklab aanwezig om de deelnemers te helpen en hun vragen te beantwoorden. Aan het einde van de dag zijn de belangrijkste ideeën, inzichten en conclusies gepresenteerd. In dit verslag vind je alle informatie over de opzet van de brainstorms, pitches en conclusies. Veel leesplezier gewenst!

Denkkracht Utrecht

Denkkracht Utrecht is een denktank van 25 young professionals met hart voor de publieke zaak en de ambitie om maatschappelijke, strategische en organisatorische vraagstukken te begrijpen en op te lossen. Denkkracht Utrecht mobiliseert en activeert denk- en doe-kracht van de young professionals in haar netwerk om een bijdrage te leveren aan het oplossen van deze vraagstukken. De deelnemers zetten zich op vrijwillige basis in.

Denkkracht Utrecht is er voor alle publieke en semi-publieke organisaties in en rond Utrecht. Ook bedrijven met een publiek karakter of ondernemingen die werk (willen) maken van hun publieke rol en taak zijn potentiële partners. De organisaties en professionals die samenwerken met Denkkracht Utrecht kennen een open opstelling, waarderen het om een spiegel voorgehouden te krijgen en zetten in op de ontwikkeling van tegenkracht. Denkkracht Utrecht is op zoek naar inspiratie, out-of-the-box-ideeën en enthousiasme.

Om denkkracht en andere perspectieven te mobiliseren organiseert Denkkracht jaarlijks acht activiteiten met en voor een opdrachtgever. Doel is telkens om met de groep young professionals creatieve denk- en doe-kracht te leveren ten behoeve van de opdrachtgevende organisatie.

Waterschap Drents Overijsselse Delta

In de komende dertig jaar tijd wordt er in Nederland 1500 kilometer dijk versterkt. Een groot deel van deze projecten ligt aan of in natuurgebieden, zoals Natura2000. Vaak wordt dit als een belemmering ervaren. Waterveiligheid lijkt moeilijk te combineren met natuurbescherming en -ontwikkeling. Maar wanneer we de verschillende doelstellingen en belangen beter doorgronden zien we dat deze niet zo tegengesteld zijn als wordt aangenomen.

Dijkversterkingen in de buurt van natuurgebieden brengen altijd grote uitdagingen met zich mee. Er zijn veel verschillende partijen bij betrokken, ieder met een eigen belang. In plaats van de belangen tegen elkaar af te wegen, zijn er ook mogelijkheden voor win-win-oplossingen. Op dit moment ontbreekt het aan een goede analyse en aanpak om een combinatie tussen waterveiligheid en natuur/Natura2000-gebieden mogelijk te maken en de meerwaarde van een integrale

aanpak te benutten. Bredere, landschapdekkende benaderingen zoals natuurlijke oplossingen voor waterveiligheid bieden hiervoor kansen.

Hoe kunnen bij dijkversterkingen waterveiligheid en natuur(ontwikkeling) hand in hand gaan en van elkaar profiteren? Dat onderzoekt Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDO Delta) samen met dijkwerkers, natuurorganisaties, andere overheden en lokale belanghebbenden de komende drie jaar binnen het innovatieproject Dijken en Natuur én in een samenwerkingsproject met de Universiteit Twente. Doel is het benutten van kansen en komen tot natuurlijke oplossingen, waarbij natuurbehoud én -ontwikkeling deel uitmaken van dijkversterkingen.

Een onderdeel van het project is de Community of Practice (CoP). In de community werken verschillende partijen die betrokken zijn bij dijkversterkingen in natuurgebieden vanuit verschillende belangen samen aan de vraag hoe waterveiligheid en natuur(ontwikkeling) elkaar kunnen versterken. De CoP werkt de komende drie jaar aan praktijkoplossingen voor dit vraagstuk. In deze periode is aandacht voor het verkennen van de ervaren belemmeringen en nog onbenutte kansen, ontwikkelen van oplossingsrichtingen, toetsen van deze oplossingen in de praktijk en herontwikkelen van de oplossingen waar nodig. Vier dijkversterkingsprojecten vormen de concrete link met de praktijk. Deze referentieprojecten liggen in of grenzen aan natuurgebieden.

Dagprogramma

De dag begon door een introductie te geven over de probleemstelling. WDO Delta wil namelijk de (water)veiligheid van burgers handhaven middels nieuwe klimaatbestendige dijken in hoog-risico gebieden. Momenteel loopt dit proces moeizaam doordat sommige van deze hoog-risico gebieden gesitueerd zijn rondom Natura2000 gebieden. Daarnaast zijn sommige van deze gebieden op Europees niveau juridisch aangewezen als beschermd natuurgebieden. Ook zijn er in de bredere context complexe stakeholders betrokken bij de besluitvorming, zoals de Natuurorganisaties, Waterschappen, Rijksoverheid, Provincies, Gemeenten, en burgers. De stakeholders veroorzaken veel weerstand en komen nauwelijks tot duurzame oplossingen om op de lange termijn de grond in Nederland droog te houden. De centrale vraag was daarom:

Hoe kan WDO Delta de (water)veiligheid en klimaatbestendigheid van hoog-risico gebieden waarborgen terwijl ook de beoogde natuur(ontwikkeling) van Natura2000-gebieden wordt verzekerd?

Deze vraag werd vanuit vier perspectieven belicht, waarbij met name de laatste twee perspectieven een rol speelden tijdens het denkclub.

- Nature-based solutions
- Juridische oplossingen Natura2000
- Maatschappelijk overleg
- Integrale processen

Na de introductie werden de deelnemers verdeeld in vier groepjes om gedurende de hele dag te brainstormen aan de hand van verschillende werkvormen:

In **brainstorm 1** werd de probleemstelling verhelderd door gebruik te maken van de 5W's: Wie, Wat, Wanneer, Waar en Waarom. Daarna werd een groep gevraagd om dit te presenteren.

In **brainstorm 2** gingen de groepen aan de slag met de issue tree, dit is een krachtige tool om een probleem te doorgronden en te structureren. Een issue-tree identificeert namelijk de onderliggende sub-problemen van het originele probleem door gebruik te maken van het Pareto-principe.

In **brainstorm 3** werden de verschillende sub-problemen gecategoriseerd via de impact/effort matrix om de belangrijkste sub-problemen te identificeren. Daarna werden maximaal 10 ideeën bedacht op een post-it of A4 voor de gekozen knelpunten.

In **brainstorm 4** werden de verschillende ideeën uitgewerkt door de principe Nieuwheid, Haalbaarheid en Nuttigheid. Ter verdieping konden de deelnemers 8 minuten lang oplossingen voor ideeën uitwerken en de overeenkomsten met elkaar bespreken.

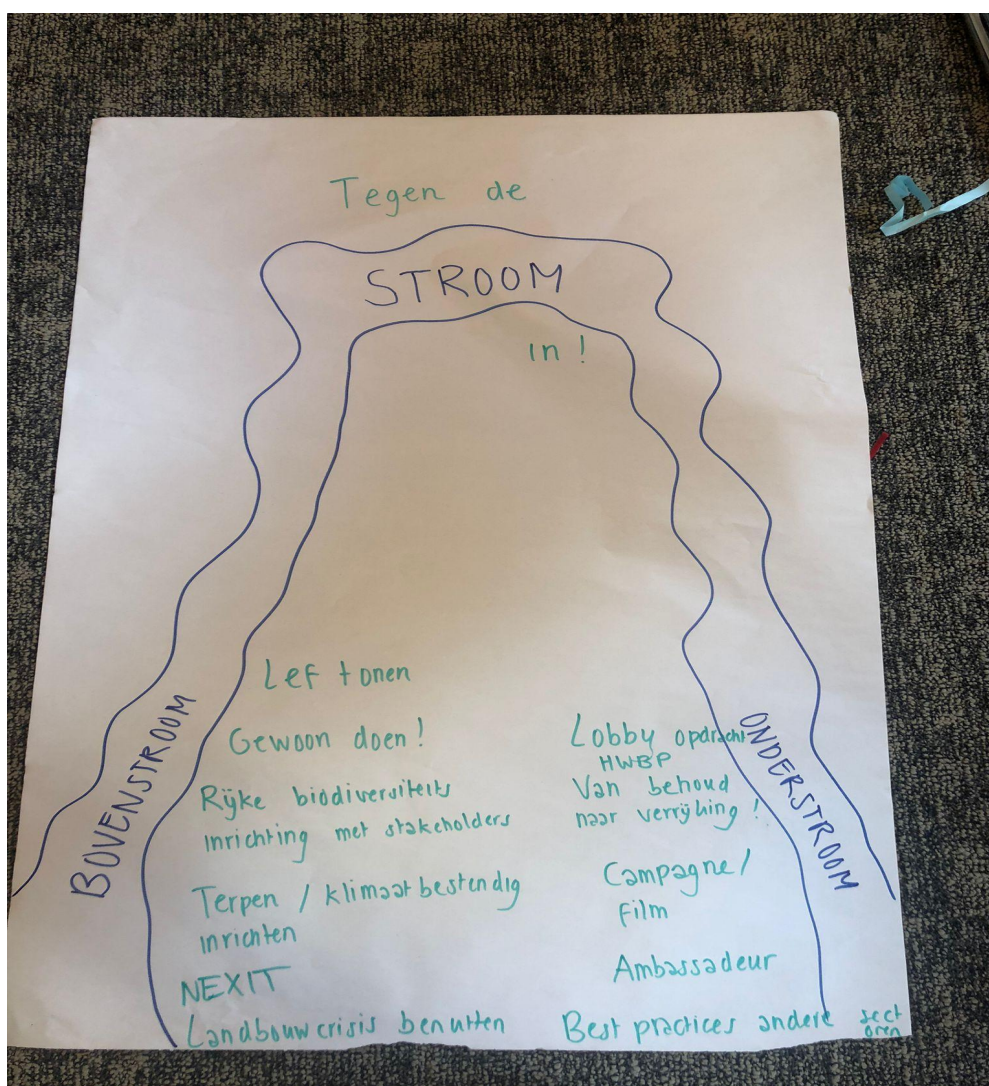
Aan het einde van de dag kwamen alle groepjes bij elkaar om hun ideeën, inzichten en conclusies met elkaar te delen en natuurlijk voor te dragen aan de Waterschap Drents Overijsselse Delta.

Pitches

Pitch 1:

Dit groepje heeft twee vormen van waterstromen geïntroduceerd. De twee stromen refereren naar de acties die WDO Delta kan nemen, waarbij de bovenstroom zichtbare acties zijn (die je met het blote oog kan zien) en de onderstroom onzichtbare acties zijn (die vooral te maken hebben met awareness creëren op de achtergrond).

Een aantal zichtbare acties die kunnen worden genomen bij de bovenstroom zijn:

- Lef tonen en gewoon doen. Ga gewoon doen, ook als het niet onder de Natura2000 valt, gewoon actie ondernemen en dan zul je vanzelf zien wat er daarna gebeurt.
- Rijke biodiversiteit inrichting met stakeholders

Een aantal extremere voorbeelden zijn:

- Terpen/klimaatbestendig inrichten – de dijken selectiever kiezen en het risico nemen dat je terpen gaat maken
- Nexit, de EU wetgeving gaan omzeilen
- Landbouwcrisis benutten door middel van subsidies

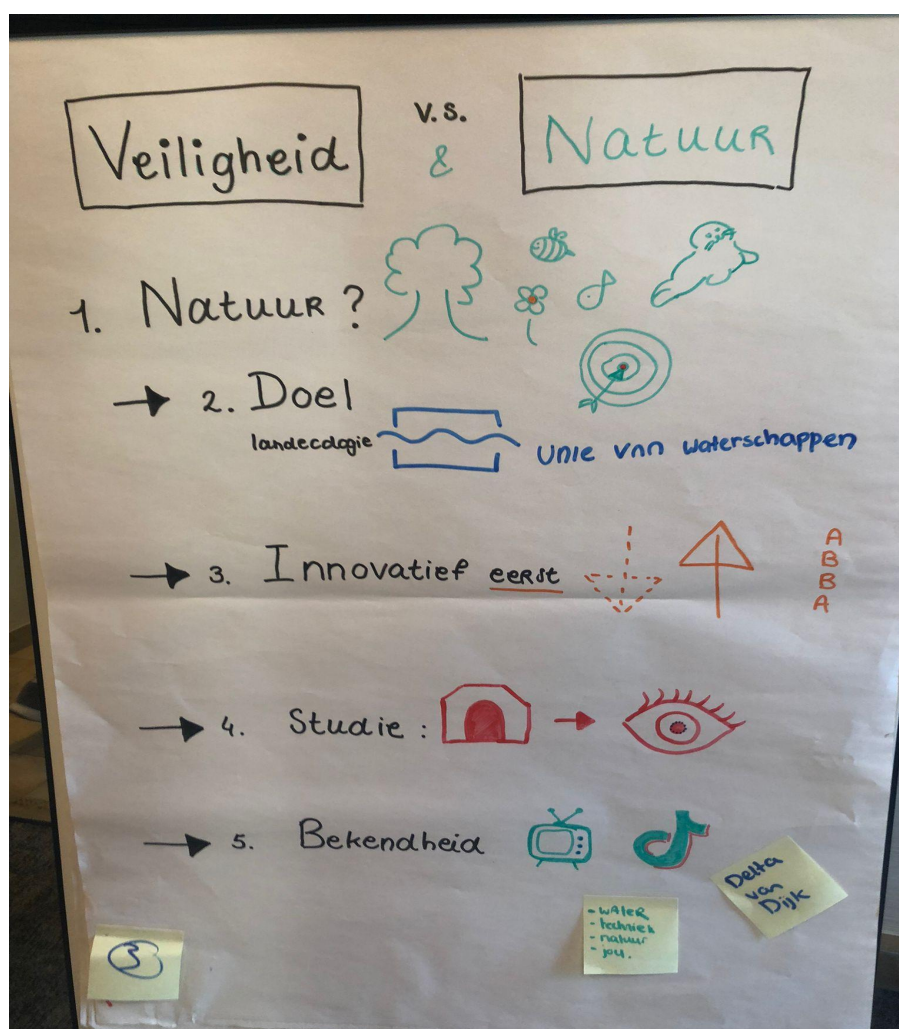
Een aantal onzichtbare acties die kan worden genomen bij de onderstroom:

- Investeer meer in lobby opdrachten – meer lobbyen en minder aandacht besteden aan natuurbehoud, maar meer aan natuurverrijking. Hiervoor moet je ook wat meer lef tonen om meer biodiversiteit te krijgen.
- Van natuurbehoud tot natuurverrijking
- Start een campagne of maak een film – Vergroot het bewustzijn onder de Nederlandse bevolking (voorbeeld een crisis film als Nederland overstroomt door de dijken, wat zou er dan gebeuren)
- Investeer in lokale ambassadeurs – op plekken waar het moeilijk is om te onderhandelen over de Natura2000 gebieden
- Onderzoek de best practises in andere sectoren – Werelderfgoed loopt ook tegen dezelfde problemen aan, kijk daar eens voor oplossingen

Pitch 2

Dit groepje heeft geconstateerd dat er een probleem is tussen veiligheid en dan wel of natuur. Beide worden veelal als tegenpolen gezien, als tegenstrijdige belangen die elkaar uitsluiten. Er liggen daarentegen juist kansen om dijkversterkingen ook als natuurversterkingen te definiëren.

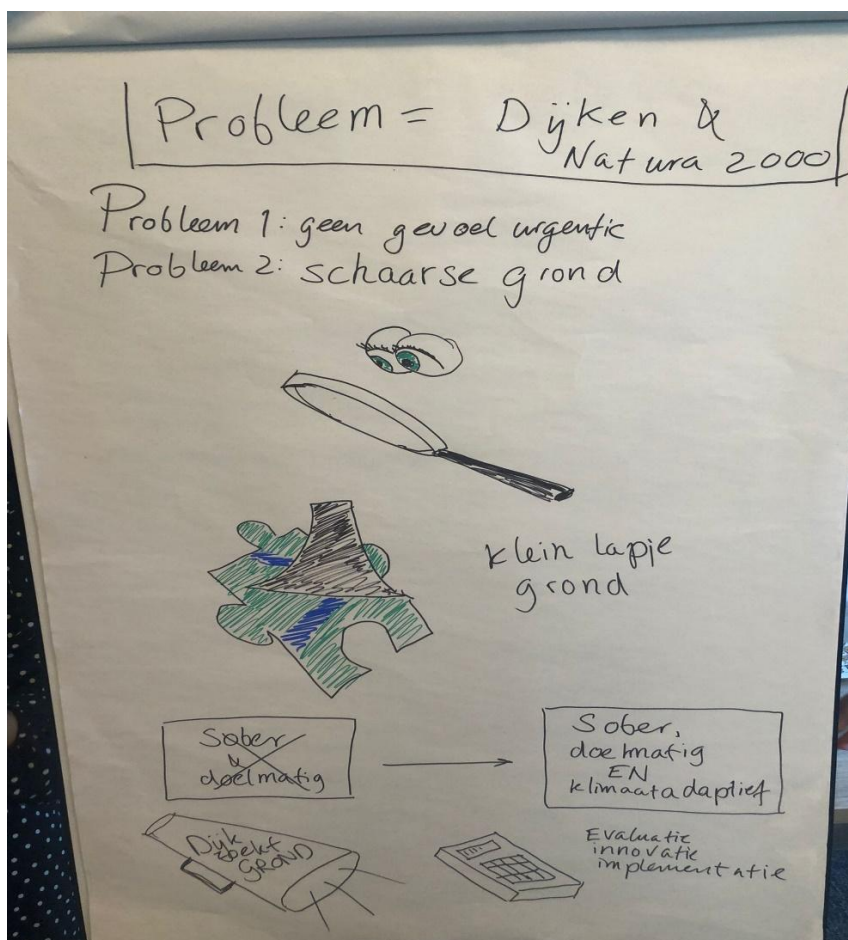
- Allereerst is het belangrijk om natuur te definiëren voor jezelf en wat hieronder valt.
- Daarnaast is het ook niet duidelijk wat het doel is van de landecologie en de unie van waterschappen.
- Het is belangrijk om innovatief te zijn in je oplossingen.
- Zorg ervoor dat steeds meer studies ook een deel van de natuur meekrijgen, zodat studenten op jonge leeftijd hierin worden meegetrokken
- Maak het probleem groter door het onder de aandacht te laten vallen. Gebruik hiervoor kanalen, zoals TikTok en/of televisie.

Pitch 3

Dit groepje heeft twee grote problemen geconstateerd en deze problemen apart verdeeld op 2 A4'tjes.

Het eerste probleem ligt in het combineren van dijken met natura2000-gebieden. Dit probleem wordt volgens deze groep enerzijds veroorzaakt doordat er geen gevoel van urgentie is voor het behoud van natuur. Anderzijds is er schaarste aan grond. Op een klein lapje grond moet de natuur worden behouden, maar ook de dijken. De dijk dekt de grond. Om efficiënt met die grond om te gaan, volstaat het niet om sober en doelmatig aan de slag te gaan. Klimaatadaptief is ook een belangrijke onderdeel hierin. Maak dijken daarom een onderdeel van Natura2000, combineer dijken en natuur.

Het tweede probleem is waterveiligheid. Ook hier geen maatschappelijk gevoel van urgentie, terwijl 60% van Nederland onder water staat, als er niks wordt gedaan. Om dit gevoel van urgentie aan te wakkeren, suggereerde de groep de start van een zwemvestencampagne. Voor de langere termijn raadt deze groep het daarentegen aan om vast na te denken over Nederland als groot Venetië. Richt je aandacht om steden te bouwen op het water en te leven met het water. Het alternatief is Atlantis2000. Nederland wordt hiermee de grootste onderwater natuurgebied van de EU.

Problem = water veiligheid /

Problem 1 = geen urgentie
Problem 2 = 60% onder water.

Dijken als onderdeel
Natura 2000

Zwem vesten campagne
(urgentie verhogen)

Nederland =
groot Venetië

Atlantis 2000
NL heeft grootste
onder water natuurgebied EU

leef op 2^e verdieping!

(niet alleen meer dijken)
→ watermanagement

The image shows a hand-drawn map of the Netherlands on a piece of paper. The map is divided into four quadrants, each with a different concept related to water safety and management. At the top, there is a title 'Problem = water veiligheid /' and two sub-problems: 'Problem 1 = geen urgentie' and 'Problem 2 = 60% onder water.' The top-left quadrant is titled 'Dijken als onderdeel Natura 2000' and shows a small island with a tree and a rabbit. The top-right quadrant is titled 'Zwem vesten campagne (urgentie verhogen)' and shows a person in a boat and two people on the shore. The bottom-left quadrant is titled 'Nederland = groot Venetië' and shows houses on stilts in the water. The bottom-right quadrant is titled 'Atlantis 2000' and shows a cross-section of the land and water, with text indicating that the Netherlands has the largest underwater natural area in the EU and that it's not just about dikes but also water management. The phrase 'leef op 2^e verdieping!' is written at the bottom left.

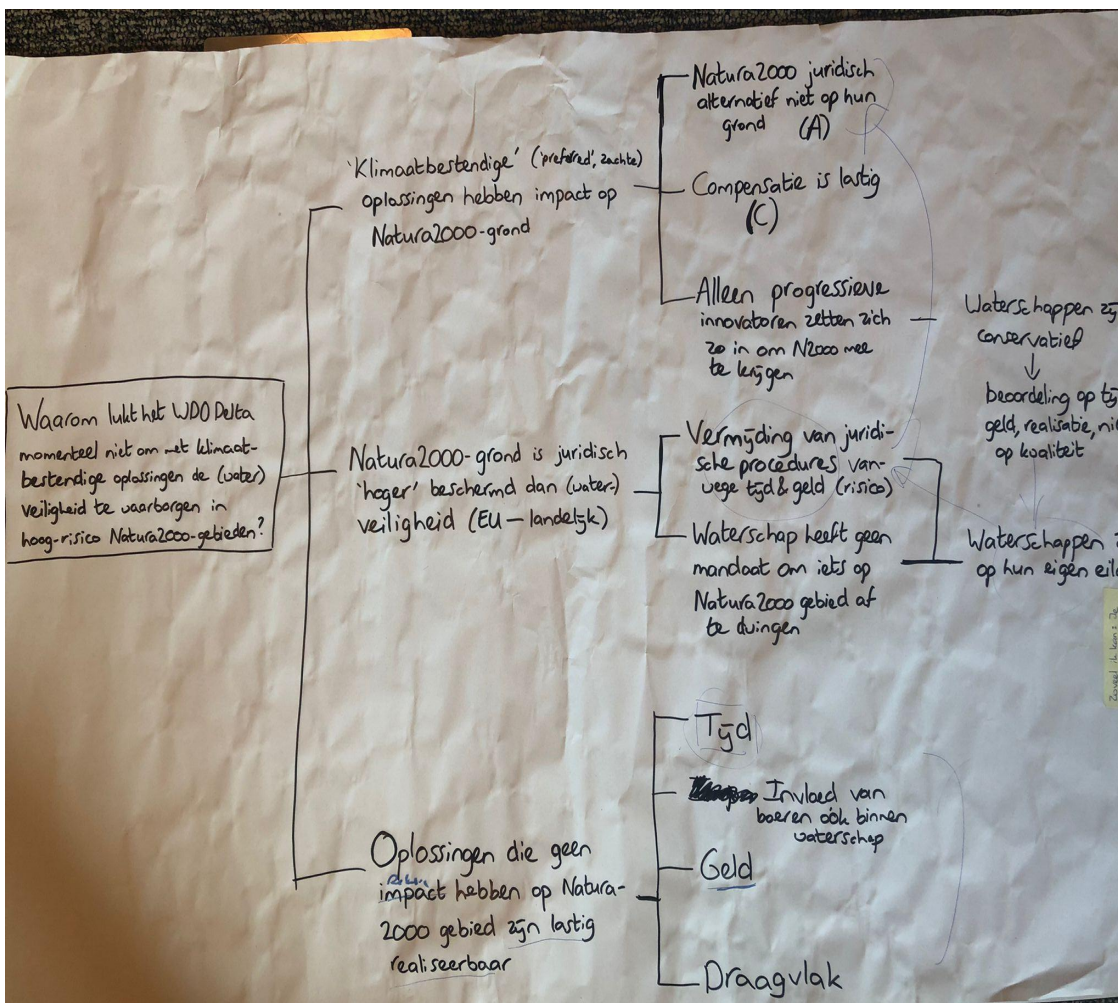
Pitch 4

Dit groepje heeft verschillende problemen geïdentificeerd zowel binnen als buiten de dijken.

Binnen de dijken is de lokale bevolking soms het grootste probleem waar men te maken heeft. Te veel partijen die hier iets over te zeggen hebben en ze bekijken het allemaal vanuit hun eigen perspectief. Het proces is te duur en onmogelijk.

Buiten de dijken zijn de natuurgebieden een juridisch probleem. Door zachtere maatregelen te ontwikkelen, ben je goedkoper uit. Zorg dat de verschillende partijen met elkaar samenwerken en tot een oplossing komen en geef ze een bepaald budget. Zo delegeer je de taken en bespaar je tijd en geld.

De manier waarop je nu het doet, is dat je het op een zeer projectmatige manier oplost, waardoor je het perspectief van een ander mist. Stel een team op van vier tot vijf mensen en bekijk hoe ver ze komen. Je moet nadenken over het stuk dijk en natuur en onderzoeken wat het kan betekenen voor de rest van de omgeving, dus minder projectmatig het probleem willen oplossen.

Conclusies

In de pitches zijn de vier groepen ieder met verschillende oplossingen gekomen. Aan het begin van de brainstorm moesten de groepjes het probleem definiëren. Elke groepje concludeerde dat de definitie van dijken en Natura2000-gebieden aangepast moest worden. Dit betekent dat er kritisch gekeken moet worden naar de wettelijke normen en waarden die worden gehanteerd. De dijkversterking die nodig is, kan alleen plaatsvinden als het duidelijk is wat onder Natura2000-gebieden valt, en wat betekent het daadwerkelijk als een dijk wordt geplaatst om de waterveiligheid in Nederland te waarborgen. Hierbij is van belang dat er een shift komt van natuurbehoud naar natuurverrijking. Oftewel, het heroverwegen van de definitie van de Natura2000-gebieden biedt meer mogelijkheden voor de stakeholders om oplossingen te bedenken op de lange termijn.

Verder worden er veel juridische problemen geïdentificeerd als men de dijken wil versterken in sommige gebieden. Om deze problemen te omzeilen, kan men ervoor kiezen om meer lef te tonen en bepaalde stappen toch te nemen, wetende dat dit zowel nationale als Europese gevolgen kan hebben. Het definiëren van dijkversterkingen als natuurversterkingen kan hierbij een belangrijke stap zijn. Door deze stappen niet te nemen, blijft men eeuwig in het juridische moeras zonder enig perspectief voor de toekomst. Tegelijkertijd kan men meer bewustzijn creëren over waterveiligheid en het belang van de dijken onder de Nederlandse bevolking. Dit kan door het opzetten van een film, campagne, tiktok of een zwemvesten actie. Ook kan waterveiligheid en natuur een onderdeel worden van studieprogramma's om op jonge leeftijd al aandacht te besteden aan dit onderwerp. Daarnaast moet er ook meer gelobbyd worden, door bijvoorbeeld lokale ambassadeurs in te zetten, bij de overheid om meer budget, tijd, aandacht en urgentie te wekken. Er kan zelfs gebruikt gemaakt worden van de stikstof crisis.

Verschillende stakeholders hebben allemaal hun eigen belang in de dijkversterking. Een groepje benadrukte terecht dat er momenteel voornamelijk op een projectmatige manier naar oplossingen wordt gezocht. Door verschillende partijen te laten samenwerken en oplossingen te bedenken, kan de overheid geld, tijd en daadkrachtige maatregelen treffen. Aan de andere kant stimuleer je hiermee ook out-of-the-box ideeën die nodig zijn om dit probleem aan te pakken. Het derde groepje concludeerde dat wij in Nederland toch te veel problemen hebben op een klein stukje grond en daarom is het wellicht mogelijk om de grond in Nederland uit te breiden onder water (Atlantis2000) of bovenwater, waarbij Nederland het nieuwe Venetië wordt.

Er kan ook onderzocht worden wat de best practices uit andere landen of organisaties zijn voor nieuwe inzichten en of die kunnen worden gebruikt voor Waterschap Drents Overijsselse Delta. Uiteindelijk kan geconcludeerd worden dat er maatregelen moeten worden getroffen op veel verschillende niveaus om tot verandering te komen. De belangrijkste conclusie: dijkversterking heeft veel urgentie nodig van alle belanghebbenden en blijf de partijen betrekken op een out-of-the-box manier oplossingen te bedenken en daarmee onnodige procedures te omzeilen.

Bijlagen

Bijlage 1: Presentatie Denkkracht

DENKLAB 6 | STELLING

Stelling

Hoelang kan WDO Delta de (water)veiligheid en klimaatbestendigheid van hoog-risico gebieden waarborgen terwijl ook de beoogde natuur(ontwikkeling) van Natura2000-gebieden wordt verzekerd?

Copyright © 2022 Denkkraacht Utrecht. All rights reserved.

DENKLAB 6 | PROGRAMMA

Programma

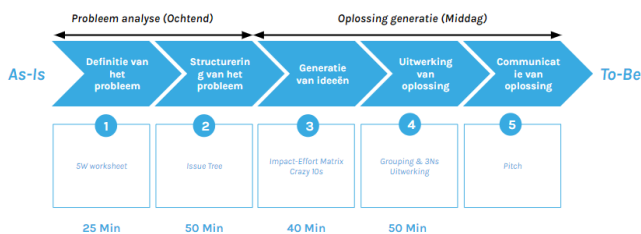
1	Introductie	09:30
2	Brainstorm 1 (25 min)	10:30
3	Brainstorm 2 (50 min)	11:30
	Break	12:30
4	Energizer	13:30
5	Brainstorm 3 (40 min)	13:50
6	Brainstorm 4 (50 min)	14:40
7	Pitch Prep	15:30
8	Pitches	16:00
	Borrel	17:00

Copyright © 2022 Denkkraacht Utrecht. All rights reserved.

DENKLAB 6 | PROGRAMMA DENKVORMEN

Programma denkvormen

Copyright © 2022 Denkkraacht Utrecht. All rights reserved.

Bijlage 2: Brainstorm

Brainstorm 1 – *Probleem Definitie*

Duur: 25 min (10.35 – 11.00)

Tijdens de introductie zijn jullie bekend gemaakt met probleem zoals deze door WDODelta is geschetst in de introductie. Om dit probleem beter in kaart te brengen is het van belang om dit probleem helder te definiëren met behulp van de **5W methode** (Wat, Wie, Wanneer, Waarom, Waar).

Instructies

Beantwoord gezamenlijk onderstaande vragen (zo compleet mogelijk) met je groep. Één groep zal worden gekozen om hun antwoorden kort plenair te presenteren.

Belangrijk: In de hieropvolgende korte plenaire sessie is er tijd om meer vragen te stellen om dit probleem ook te verduidelijken!

<ul style="list-style-type: none">• Wie heeft het probleem? Wie is er bij het probleem betrokken? Ga na wie de 'spelers' bij het onderwerp zijn.
.....
<ul style="list-style-type: none">• Wat is het probleem dat nu wordt geschetst? Wat is er tot dusver gebeurd?
.....
<ul style="list-style-type: none">• Waar doet het probleem zich voor? Waar zijn alle stakeholders bij dit probleem betrokken?
.....
<ul style="list-style-type: none">• Wanneer is het probleem ontstaan? Wanneer moet dit zijn opgelost?
.....
<ul style="list-style-type: none">• Waarom is het een probleem? Waarom is dit een complex vraagstuk?
.....

Brainstorm 2 – Probleemstructurering

Duur: 50 min (11.40 – 12.30)

Nu we de verschillende kanten van het probleem van WDO Delta beter hebben belicht is het cruciaal om dit probleem te (her)structureren. Dit zullen wij doen middels een **Issue Tree** waarbij het zaak is om de belangrijkste knelpunten te identificeren en concretiseren, zodat deze behapbaar zijn voor de ideeën generatie in het middagprogramma!

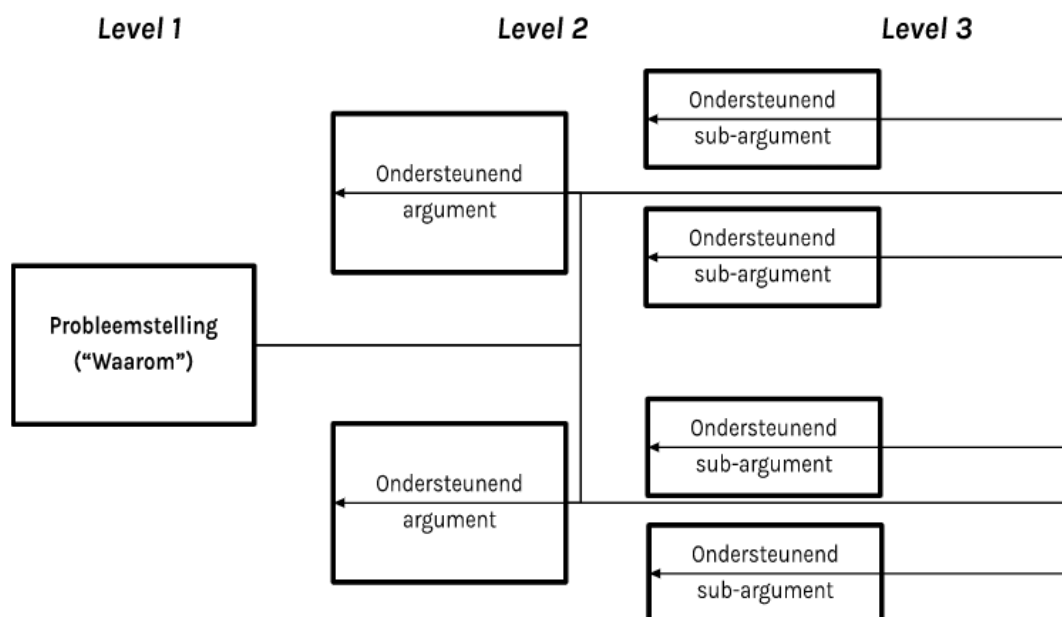
Instructies

Pak een flip-over vel en gebruik het Issue Tree template (onder) om het probleem te structureren (jullie zijn zeker niet gelimiteerd tot 3 levels). Gebruik hierbij onderstaande stappenplan:

1. Start met het huidige probleem in “**Waarom**” vorm.
 - Voorbeeld: “*Waarom lukt het WDO Delta momenteel niet om met klimaatbestendige oplossingen de (water)veiligheid te waarborgen in hoog-risico Natura2000 gebieden?*”
2. Verdeel dit in **sub-problemen** (*argumenten*).
3. Blijf dit onderverdelen in kleinere en concretere sub-problemen (*sub-argumenten*)
4. Zorg ervoor dat de sub-problemen **MECE (Mutually Exclusive Collectively Exhaustive)** zijn. Dit betekent dus dat problemen elkaar niet mogen overlappen (Mutually Exclusive), maar ook dat alle sub-argumenten de (sub-)problemen dekken (Collectively Exhaustive).

Belangrijk: Gedurende deze opdracht zullen er WDO Delta experts rondlopen voor vragen – gebruik deze ook vooral!

Template

Brainstorm 3: *Ideegeneratie*

Duur: 40 min (14.00 – 14.40)

In het tweede deel van deze DenkLab zullen we van start gaan met de generatie van ideeën! Echter, eerst zullen de knelpunten uit de Issue Tree moeten worden geprioriteerd met een **Impact-Effort Matrix**, want niet ieder knelpunt is even belangrijk als de ander (e.g. Pareto-principe). Hierna zullen we starten met de ideeën-generatie door middel van **Crazy 10s** op basis van de geselecteerde knelpunten. Deze brainstorm is daarom opgedeeld in onderstaande twee delen.

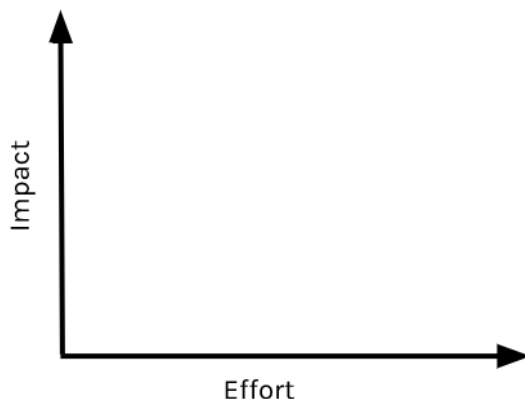
Instructies

DEEL 1: Impact Effort Matrix (Prioriteren) - 10 min

De lijst aan knelpunten die je in de vorige Brainstorm hebt bedacht ga je prioriteren op (A) Impact en (B) Effort:

1. Zet alle knelpunten van de vorige brainstorm (laagste level) om in individuele post its.
2. Stel op een flip-over een Impact-Effort diagram op met Effort op X-As en Impact op de Y-As.
3. Sorteert eerst de post-its met knelpunten langs de X-As (Effort)
4. Verschuif vervolgens de knelpunten omhoog of omlaag (Impact)
5. Selecteer een aantal knelpunten waarop je ideeën gaat bedenken.

Template

DEEL 2: Crazy 10s (Ideeën genereren) - 30 min

Nu je een selectie hebt gemaakt van de belangrijkste knelpunten waarvoor je oplossingen wil bedenken is het nu van belang om deze ook daadwerkelijk te bedenken!

In 30 minuten bedenk ieder individueel **minimaal 10 ideeën** (post-it of A4) voor de gekozen knelpunten. Wees hier zo creatief, gek en Out-of-the-Box mogelijk! *Pro-tip: Teken je ideeën uit.*

Brainstorm 4 – Idee uitwerking

Duur: 50 min (14.40 – 15.30)

Als het goed is hebben jullie nu vele prachtige ideeën bedacht als mogelijke oplossingsrichtingen. Het doel van deze brainstorm is om deze verder uit te werken voor de pitch voor WDO Delta. Dit zullen we doen door (1) jullie ideeën te groeperen en met de **3Ns** te selecteren en (2) vervolgens deze verder te verfijnen.

Instructies

DEEL 1: Groepering en 3Ns - 10 min

1. Groepeer eerst *alle* gegenereerde ideeën van vorige brainstorms in overeenkomstige categorieën.
2. Selecteer vervolgens de ideeën die je wil uitwerken. Dit kan je doen door te selecteren op Nieuwheid, Haalbaarheid en Nuttigheid:
 - *Nieuw:* Is het idee al eerder geprobeerd? Een idee scoort hoger wanneer het significant verschilt van een eerdere aanpak. Een nieuw idee trekt aandacht en creëert mogelijkheden.
 - *Nuttig:* Lost het idee het probleem echt op? Een idee dat het probleem volledig oplost zonder nieuwe problemen te creëren, scoort hier beter.
 - *Haalbaar:* Is het idee uitvoerbaar? Een nieuw en nuttig idee moet nog worden afgewogen tegen de kosten en tijd om het uit te voeren. Ideeën die minder middelen en inspanning vergen om gerealiseerd te worden, zullen hier beter scoren.

DEEL 2: Uitwerking - 40 min

Om jullie gekozen idee (of ideeën) verder uit te werken gaan we een snelle tekenoefening doen. In 8 minuten tijd moeten jullie (met eventueel skills van de Denkademie eerder dit jaar) gebruik gaan maken om 8 verschillende tekeningen te gaan maken:

1. Verdeel de A4'tjes over de groep, iedereen gaat tekenen namelijk.
2. Iedereen pakt zijn/haar A4 en vouwt deze 3x dubbel (8 verschillende vlakken);
3. Zet de timer op 8 minuten en iedereen tekent elke minuut één manier van de oplossing die je **zelf als beste** voor je ziet op elk van de vlakken
4. Na 8 minuten gaat iedereen *individueel* na wat de overeenkomst is tussen alle tekeningen die ze hebben gemaakt
5. Ga hierna samen met elkaar in overleg over wat jullie als overeenkomsten in oplossingsrichtingen hebben, en ga dit vervolgens samen verder uitwerken.

Denk hier bijvoorbeeld aan de volgende vragen:

- *Wat moeten we vervangen?*
- *Wat kunnen we combineren?*
- *Hoe kunnen we de oplossing aanpassen aan de realiteit?*
- *Kunnen we bepaalde (deel)oplossingen gebruiken voor een ander doel?*
- *Wat moeten we elimineren?*
- *Moeten we dingen omdraaien?*